

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ:
НАУКОВІ ЗАПИСКИ

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

УДК 378.4:37.015.3:351.86](477)

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14228532>

**Інноваційні підходи до створення безпечного освітнього середовища для
здобувачів вищої освіти в Україні під час війни**

Нагайчук Олена Валеріївна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри техніко-технологічних
дисциплін, охорони праці та безпеки життєдіяльності Уманського
державного педагогічного університету імені Павла Тичини,

20301, м. Умань, вул. Садова 2, Україна,

nagaychuk.o.v.@gmail.com, ORCID <https://orcid.org/0000-0001-6028-7400>

Зоря Михайло Віталійович,

кандидат технічних наук, доцент, завідувач кафедри цивільної безпеки
Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра
Моторного, 69063, м. Запоріжжя, вул. Університетська (Жуковського) 66,
Україна, mykhailo.zoria@tsatu.edu.ua, ORCID [https://orcid.org/0000-0003-4461-](https://orcid.org/0000-0003-4461-4066)

4066

Кучинський Сергій Анатолійович,

старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки Харківського
національного університету внутрішніх справ,

61000, м. Харків, проспект Льва Ландау 27, Україна,

ksa1965@i.ua, ORCID <https://orcid.org/0000-0001-8037-6849>

Прийнято: 05.11.2024 | Опубліковано: 27.11.2024

***Анотація:** Мета статті – визначити інноваційні підходи до створення безпечного освітнього середовища для здобувачів вищої освіти в Україні в умовах воєнного стану. Для досягнення поставленої мети було використано загальнонаукові **методи** аналізу, порівняння, узагальнення. **Результати** дослідження свідчать про важливість формування безпечного освітнього середовища, яке забезпечуватиме безпеку навчання та праці, комфортну взаємодію між учасниками освітнього процесу, сприяючи їхньому емоційному благополуччю. Через повномасштабне вторгнення українська освіта була змушена адаптуватися до нових умов, перейшовши на дистанційні та змішані форми навчання. Окреслено основні переваги дистанційної освіти, зокрема доступність, можливість підтримування зв'язку між учасниками освітнього процесу, використання передових технологій, індивідуалізація. Для забезпечення ефективного дистанційного навчання заклади вищої освіти України активно використовують різноманітні інформаційні технології та цифрові платформи. Успішне навчання здобувачів вищої освіти значною мірою залежить від усвідомленого врахування їхньої мотивації в освітньому процесі. До основних чинників підвищення мотивації здобувачів вищої освіти в дистанційному навчанні належать залучення до різних видів діяльності, надання можливості вибору та використання завдань із практичним спрямуванням, впровадження інтерактивних методів, створення позитивного психологічного клімату під час занять. Значна увага в освітньому процесі приділяється розвитку механізмів психологічної підтримки та стресостійкості серед здобувачів вищої освіти, що є важливою складовою створення здорового та безпечного освітнього середовища. **Висновки** дослідження підкреслюють, що інноваційні підходи є ключовим фактором у створенні безпечного освітнього простору для*

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ: НАУКОВІ ЗАПИСКИ

здобувачів вищої освіти в Україні. Повномасштабне вторгнення, попри всі негативні наслідки, стало каталізатором змін у системі вищої освіти України. Посилення гнучкості в організації освітнього процесу, яке стало необхідністю в умовах воєнного стану, має бути збережено й розвинуто в майбутньому.

Ключові слова: *інноваційні технології, цифрова трансформація, дистанційне навчання, управління ризиками, адаптивне освітнє середовище.*

Innovative Approaches to Creating a Safe Educational Environment for Higher Education Students in Ukraine During the War

Olena Nahaichuk,

Candidate of Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor of the Department
of Technical and Technological Disciplines, Labor Protection and Life Safety of
the Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University,

20301, Uman, st. Sadova 2, Ukraine,

nagaychuk.o.v.@gmail.com

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-6028-7400>

Mykhailo Zoria,

Candidate of Engineering Science, Associate Professor, Head of Department of
Civil Security of the Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University,
69600, Zaporizhzhia, st. Universytetska (Zhukovsky) 66, Ukraine,

mykhailo.zoria@tsatu.edu.ua

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-4461-4066>

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ:
НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Serhii Kuchynskyi,

Senior Lecturer of the Department of Tactical and Special Training of the Kharkiv
National University of Internal Affairs,

61000, Kharkiv, ave. Lva Landau 27, Ukraine,

ksa1965@i.ua

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-8037-6849>

Abstract: *The **purpose** of the article is to identify innovative approaches to creating a safe educational environment for higher education students in Ukraine under martial law conditions. To achieve this goal, general scientific **methods** such as analysis, comparison, and generalization were employed. The **results** findings highlight the importance of forming a safe educational environment that ensures secure learning and working conditions, fosters comfortable interaction among participants in the educational process, and promotes their emotional well-being. With the onset of the full-scale invasion in Ukraine, educational institutions transitioned to remote and blended learning to ensure the safety of all participants in the educational process. The main advantages of distance education are outlined, including accessibility, maintaining communication, the use of advanced technologies, and individualization. To facilitate effective distance learning, higher education institutions in Ukraine actively utilize various information technologies and digital platforms. The success of higher education students largely depends on consciously addressing their motivation within the educational process. Key factors for enhancing student motivation in distance learning include engaging them in various activities, offering choices, using practice-oriented tasks, implementing interactive methods, and creating a positive psychological climate during classes. Significant attention in the educational process is devoted to developing psychological support mechanisms and resilience among students, which is a*

*critical component of creating a healthy and safe educational environment. The study's **conclusions** emphasize the necessity of integrating innovative approaches to create a safe educational environment for higher education students in Ukraine during martial law. Despite its negative consequences, the full-scale invasion has become a catalyst for changes in Ukraine's higher education system. The increased flexibility in organizing the educational process, which became essential under martial law conditions, should be preserved and further developed in the future.*

Keywords: *innovative technologies, digital transformation, distance learning, risk management, adaptive educational environment.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Військова агресія росії проти України спричинила численні проблеми, серед яких і обмеження можливості доступу до освіти. Завданням закладів вищої освіти (далі – ЗВО) було й залишається задоволення потреб здобувачів у складних умовах воєнного стану та надання якісної освіти. Для забезпечення безперервності освітнього процесу застосовуються різноманітні гнучкі підходи, серед яких зміна місця та формату навчання, використання інноваційних технологій та розробка індивідуальних освітніх траєкторій. Враховуючи виклики, з якими стикаються ЗВО, важливим аспектом є підтримка здоров'я та психологічної стійкості здобувачів вищої освіти. Однією з найбільш актуальних проблем сьогодення, що потребує нагального розв'язання, є створення безпечного освітнього середовища, оскільки в умовах воєнного стану це стає необхідною умовою для ефективного, результативного та продуктивного навчання здобувачів вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З початку повномасштабного вторгнення ЗВО України стикнулися з безпрецедентними викликами,

пов'язаними з обмеженнями свободи та постійною загрозою для життя та здоров'я. Н. Латик, Н. Саковець та А. Санайко акцентували у своїй статті на проблемах та викликах, які постали перед вищою освітою в умовах повномасштабного вторгнення. Автори визначили, що пріоритетними завданнями закладів освіти є безпека, адаптація до реалій війни та цифрова трансформація [1]. В. Гнатюк, О. Горицька та А. Матвійчук навели комплекс психолого-педагогічних умов, які забезпечують ефективність процесу розвитку професійної компетентності здобувачів вищої освіти в умовах цифрового освітнього середовища [2]. Цифровізація є ключовим інноваційним підходом до розвитку системи освіти. Пандемія COVID-19 значно прискорила цей процес, і сьогодні, попри численні глобальні виклики, цифровізація продовжує активно розвиватися в усьому світі. А. Ірха, О. Гурська, М. Грищук, В. Терещук, Г. Чирва (A. Irkha, V. Hurskaya, M. Hryshchuk, V. Tereshchuk, H. Chyrva) з'ясували, що використання цифрових технологій в освітньому середовищі має низку переваг, серед яких швидкість надання вихідної інформації, гнучкість та доступність [3].

Досвід українських ЗВО щодо впровадження альтернативних методів навчання проаналізували такі вчені, як О. Гулай, Г. Герасимчук, І. Бандура. У процесі дослідження автори встановили, що найбільше відповідає очікуванням здобувачів вищої освіти змішана форма навчання [4]. О. Лебідь та О. Саламацька у своїй статті розглянули переваги та недоліки дистанційного навчання в умовах воєнного стану в Україні. На думку авторів, хоча дистанційне навчання і забезпечує доступність освіти, воно не здатне повністю замінити традиційне навчання [5]. О. Галинська та С. Білоус (O. Galynska, S. Bilous) довели, що, з одного боку, прогрес у навчанні насправді неможливий, якщо здобувачі освіти живуть в умовах війни чи

окупації, з іншого боку – автори стверджують, що дистанційне навчання здатне досягти освітніх цілей на територіях, які постраждали від війни [6].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Огляд літератури висвітлює важливі аспекти впровадження інноваційних підходів у вищу освіту, проте недостатньо дослідженим залишається питання цифровізації та застосування сучасних технологій для підтримки дистанційного навчання й формування безпечного освітнього середовища в умовах воєнного стану в Україні.

Наше дослідження спрямоване на аналіз актуальних практик цифровізації й використання інноваційних інструментів, що забезпечують ефективність навчання та безпеку учасників освітнього процесу в цих умовах.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – визначити інноваційні підходи до створення безпечного освітнього середовища для здобувачів вищої освіти в Україні в умовах воєнного стану.

Завдання статті:

1. Здійснити аналіз особливостей організації освітнього процесу у ЗВО України на сьогодні.
2. Визначити інноваційні технології, методики та організаційні підходи до створення безпечного освітнього середовища у ЗВО.
3. Окреслити перспективні напрями розвитку освітнього середовища в кризових умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням здобутих наукових результатів. Освіта є ключовою складовою суспільного життя, оскільки без неї неможливо забезпечити подальший прогрес, упровадження науково-технічних інновацій та зміцнення миру [7]. У сучасних умовах вона стикається з численними викликами, що виходять за межі традиційного надання знань. Освіта має сприяти розвитку таких важливих

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ: НАУКОВІ ЗАПИСКИ

компетентностей, як критичне мислення, цифрова грамотність, здатність розв'язувати проблеми та адаптуватися до змін [8, с. 6]. Одним із пріоритетних напрямів діяльності ЗВО на сьогодні є формування безпечного освітнього середовища.

Безпечне освітнє середовище створює умови, які гарантують безпеку навчання та праці, забезпечуючи комфортну взаємодію між усіма учасниками освітнього процесу та сприяючи їхньому емоційному благополуччю. Воно виключає будь-які форми насильства, забезпечує наявність необхідних ресурсів для його попередження та гарантує дотримання прав і стандартів фізичної, психологічної, інформаційної та соціальної безпеки кожного учасника освітнього процесу. Сьогодні кожен українець, незалежно від місця проживання, стикається зі спільною загрозою та спільним ворогом. Національні інтереси, українські та європейські цінності виходять на перший план у житті країни, регіонів, громад і закладів освіти різних рівнів. У контексті створення безпечного середовища особливу увагу варто приділяти згуртованості та спільній діяльності задля захисту незалежності держави. Це сприяє відволіканню від негативу та формуванню єдності на основі спільних цінностей. У сучасних реаліях освітнє середовище відкриває широкий спектр можливостей для особистісного та професійного розвитку. Однак в умовах воєнного часу воно стикається зі зростанням обмежень, що ускладнюють самовираження учасників освітнього процесу, а також із впровадженням додаткових вимог, спрямованих на забезпечення безпеки та адаптації до нових викликів.

З початком повномасштабного вторгнення в Україні було впроваджено низку заходів для забезпечення безпеки всіх учасників освітнього процесу. Відповіддю української освітньої системи на виклики воєнного стану стало, зокрема, часткове впровадження дистанційного та змішаного форматів

навчання. Дистанційне навчання дозволяє мінімізувати ризики, пов'язані з фізичними небезпеками, проте потребує стабільного та надійного інтернет-з'єднання, а також заходів із забезпечення кібербезпеки. Змішаний формат, своєю чергою, поєднує переваги очної та дистанційної форм навчання, але вимагає ретельної організації безпечного пересування здобувачів освіти між місцем мешкання та закладом освіти.

Основними перевагами дистанційного навчання є:

- 1) доступність для всіх соціальних верств;
- 2) відсутність потреби фізично відвідувати лекції та семінари;
- 3) можливість підтримувати зв'язок між викладачами й здобувачами вищої освіти;
- 4) використання сучасного програмного забезпечення;
- 5) впровадження передових освітніх технологій;
- 6) індивідуалізація освітнього процесу;
- 7) гнучкість у наданні персональних консультацій.

Дистанційне навчання під час війни – це не просто альтернатива традиційному навчанню, а необхідний засіб забезпечення безперервності освітнього процесу в складних умовах. Воєнний час змушує заклади освіти адаптуватися та впроваджувати численні зміни, зокрема розширювати методи дистанційного навчання, диференціювати індивідуальне навчання, застосовувати різні психологічні підходи для запобігання панічним атакам під час повітряних тривог у період занять, а також знаходити рішення для роботи в умовах частих відключень електроенергії, які спостерігаються майже в усіх регіонах України [9].

Розвиток дистанційної освіти тісно пов'язаний із впровадженням сучасних інформаційних і комунікаційних технологій, які забезпечують створення інтерактивного та адаптивного освітнього середовища.

Адаптивність інформаційного освітнього середовища полягає в здатності системи змінювати сценарії взаємодії з навколишнім середовищем. З огляду на таке розуміння, освітнє середовище повинно виконувати два ключові завдання: адаптуватися до зовнішніх умов, враховуючи потреби учасників освітнього процесу, суспільства та економіки, а також розробляти й упроваджувати рішення, які ефективно відповідають на ці потреби [2, с. 229].

У цифрову епоху головною метою стає створення умов для інтелектуального проєктування середовищ розв'язання проблем, що враховують високу невизначеність і численні взаємопов'язані фактори. Це вимагає використання широкого спектра інструментів, включаючи цифрові технології управління інформацією та інтелектуальні системи [10]. Використання цифрових технологій сприяє створенню гнучкого та безпечного освітнього середовища, у якому здобувачі вищої освіти можуть продовжувати навчатися, незважаючи на воєнні виклики.

Для організації ефективного дистанційного навчання українські заклади вищої освіти активно використовують широкий спектр інформаційних технологій. Зокрема, популярними є платформи для відеоконференцій (Zoom), системи управління навчанням (Moodle, Google Classroom), месенджери (Viber, Telegram), інтерактивні інструменти для навчання (Kahoot, Quizlet, Comix, Classroomscreen, Edkimo, Flina, GoConqr, Lernpad.ch, Mentimeter), а також електронні дошки (Padlet, Miro, Milanote). Окрім того, здобувачі вищої освіти мають доступ до сучасних онлайн-курсів на платформах Prometheus, TeachHub та EdEra, які забезпечують як теоретичне, так і практичне навчання в зручному форматі [11, с. 123].

Застосування інформаційних технологій впливає на успішність, темп і мотивацію здобувачів вищої освіти до навчання, викликає в них підвищений інтерес і стимулює активну участь в освітньому процесі. Успішне навчання

здобувачів вищої освіти значною мірою залежить від усвідомленого врахування їхньої мотивації в освітньому процесі. Це передбачає вплив на мотивацію через ретельно підібраний навчальний матеріал, ефективні методи та підходи до подання й закріплення знань, а також організацію різноманітних форм навчальної діяльності. Цифровізація освіти призводить до зміщення та розширення мотиваційно привабливих сфер, впливаючи на освітню діяльність та взаємодію здобувачів освіти з технологіями [12].

Ключовими чинниками підвищення мотивації здобувачів вищої освіти в дистанційному навчанні є:

- 1) індивідуальний підхід з урахуванням потреб та інтересів, а також забезпечення постійного зворотного зв'язку;
- 2) залучення до різних видів діяльності, надання можливості вибору та використання завдань із практичним спрямуванням;
- 3) впровадження інтерактивних методів, що сприяють активній взаємодії між здобувачами вищої освіти;
- 4) створення позитивного психологічного клімату під час занять [1, с. 55].

Ці аспекти допомагають підвищити зацікавленість здобувачів вищої освіти, їхню активність і самостійність в освітньому процесі, що є основою успішного засвоєння матеріалу.

Гуманізація освіти передбачає збереження та зміцнення здоров'я сучасної молоді, формування в неї навичок і звичок дбайливого ставлення до здоров'я. Створення оздоровчого середовища є надзвичайно важливим для розвитку гармонійної особистості майбутнього фахівця [13]. У контексті війни збереження фізичного та психічного здоров'я здобувачів освіти стає ще більш актуальним, оскільки постійна стресова ситуація, небезпека та нестабільність негативно впливають на їхній загальний стан. Відповідно, гуманізація освіти

та формування культури здоров'язбереження, фізичної активності та психоемоційної стійкості здобувачів вищої освіти можуть стати ключовими інструментами для зміцнення їхньої стресостійкості та підтримання психічного й фізичного здоров'я. Інноваційні підходи до формування безпечного освітнього середовища, зокрема застосування технологій для збереження здоров'я, онлайн-ресурсів для психологічної підтримки здобувачів вищої освіти та впровадження заходів для підтримки фізичного стану, здатні задовольнити ці потреби в умовах війни, сприяючи гармонійному розвитку особистості майбутнього фахівця навіть за складних обставин. Для покращення ментального стану здобувачів вищої освіти рекомендованими є такі заходи, як обладнання укриттів із усім необхідним матеріально-технічним забезпеченням для підтримки освітнього процесу, організація навчальних тренінгів з основ надання домедичної допомоги й тактичної медицини в умовах надзвичайних ситуацій, організація в онлайн-форматі для викладачів ЗВО круглих столів, присвячених питанням психічного здоров'я учасників освітнього процесу [14, с. 66].

У процесі дистанційного навчання викладач несе значно більшу відповідальність за організацію освітнього процесу та мотивацію здобувачів освіти, ніж у форматі очного навчання. До його обов'язків належить як пояснення нового матеріалу, так і розв'язання технічних питань. Окрім цього, важливим в умовах воєнного стану є уважне ставлення до кожного здобувача освіти з метою підвищення мотивації й зацікавленості в навчанні. Привітання на початку й наприкінці заняття, коментування виконаних завдань, акцентування на позитивних моментах у відповідях, уникнення критики, пропозиції альтернативних способів розв'язання завдань, пояснення наступних етапів заняття, подяка за співпрацю та спільне планування

майбутніх дій – усе це сприяє активізації та залученню здобувачів вищої освіти до процесу навчання.

Повномасштабне вторгнення зумовило появу перед українською освітою низки серйозних викликів, що стосуються функціонування освітньої системи та підготовки висококваліфікованих кадрів для воєнної та повоєнної економіки [15]. Зокрема, це:

- 1) необхідність створення безпечних умов для навчання та підготовки кадрів вищої освіти в умовах бойових дій, що є критично важливим для збереження системи освіти (облаштування укриттів у ЗВО для забезпечення стаціонарного навчання та перехід на дистанційні форми навчання);
- 2) відновлення стабільного освітнього процесу та підвищення якості освіти;
- 3) збереження контингенту здобувачів вищої освіти, включаючи тих, хто виїхав за кордон, та забезпечення їм якісної освіти є важливим завданням, яке можна реалізувати через розробку онлайн-курсів та методичних матеріалів для практичних занять, застосування індивідуальних підходів і гнучких форм навчання, а також створення навчальних відеоматеріалів;
- 4) збереження кадрового потенціалу для розвитку вищої освіти у воєнний і післявоєнний періоди.

Очевидно, що більшість із цих проблем можна буде розв'язати лише після завершення війни, однак уже зараз важливим є розвиток міжнародної співпраці в галузі освіти. Воєнна агресія Росії проти України змусила заклади вищої освіти продемонструвати високий рівень гнучкості в організації своєї діяльності. У майбутньому цю гнучкість необхідно розвивати, зокрема шляхом оновлення змісту освіти та формування сучасних компетентностей.

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ: НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Такі зміни мають враховувати тенденції розвитку національної економіки, актуальні запити ринку праці та кадрові потреби України.

Висновки. Освітній процес у закладах вищої освіти України зазнав суттєвих змін у зв'язку з повномасштабним вторгненням росії. З метою адаптації до нових реалій, освітні заклади були змушені впроваджувати гнучкі форми навчання, зокрема змішане та дистанційне навчання, що дозволяють продовжувати освітній процес навіть у складних умовах. Для створення безпечного освітнього середовища у закладах вищої освіти у сучасних умовах застосовується комплексний підхід, який включає інноваційні технології, сучасні методики та організаційні заходи. Використання різноманітних цифрових платформ та інтерактивних інструментів забезпечує високу гнучкість та доступність матеріалів. Значна увага в освітньому процесі приділяється розвитку механізмів психологічної підтримки та стресостійкості шляхом запровадження спеціальних тренінгів, навчальних курсів для здобувачів вищої освіти, що також є важливою складовою створення здорового та безпечного освітнього середовища. Виклики, спричинені повномасштабним вторгненням, у довгостроковій перспективі створюють нові можливості для виведення системи вищої освіти України на новий якісний рівень.

Перспективи розвитку освітнього середовища в Україні в умовах війни передбачають подальшу інтеграцію гібридних освітніх моделей, які поєднують різні формати навчання. Одним із важливих напрямів є розвиток персоналізованих цифрових платформ, що адаптуються до індивідуальних потреб здобувачів вищої освіти та забезпечують доступ до навчальних ресурсів у будь-який час.

Список використаних джерел

1. Латик Н., Саковець Н., Санайко А. Вища освіта України в умовах війни. *Людинознавчі студії*. 2024. № 19 (51). С. 51–57. URL: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.19/51.6> (дата звернення : 21.09.2024).
2. Гнатюк В. В., Горицька О. В., Матвійчук А. В. Роль адаптивно-цифрового середовища закладу вищої освіти у формуванні професійної компетентності студентів. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2021. № 31. С. 225–237. URL: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2021-31.225-237> (дата звернення : 21.09.2024).
3. Irkha A., Hurskaya V., Hryshchuk M., Tereshchuk V., Chyrva H. Digital Transformation in Education: Leveraging Technology for Enhanced Learning Experiences. *Futurity Education*. 2024. Vol. 4. № 3. P. 4–17. URL: <https://doi.org/10.57125/fed.2024.09.25.01> (дата звернення : 21.09.2024).
4. Гулай О., Герасимчук Г., Бандура І. Реалізація навчального процесу в умовах воєнного стану. *Вісник науки та освіти*. 2023. № 10(16). С. 509–520. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-10\(16\)-509-520](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-10(16)-509-520) (дата звернення : 21.09.2024).
5. Лебідь О., Саламацька О. Дистанційне навчання в Україні: проблеми та переваги в умовах війни. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. № 13 (27). С. 720–730. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/download/7265/7306> (дата звернення : 21.09.2024).
6. Galynska O., Bilous S. Remote learning during the war: challenges for higher education in Ukraine. *International Science Journal of Education & Linguistics*. 2022. Vol. 1. № 5. P. 1–6. URL: <https://doi.org/10.46299/j.isjel.20220105.01> (дата звернення : 21.09.2024).

7. Єрмакова С. С., Іванова О. С., Буренко М. С. Парадигма вищої освіти в умовах війни та глобальних викликів ХХІ століття. *Академічні візії*. 2023. № 16. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/166> (дата звернення : 21.09.2024).
8. Недашківська Т. Є. Експеримент у психолінгвістиці (з досвіду роботи): монографія. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2019. 230 с.
9. Marchenko T. Higher education during the war time in Ukraine. *Scientific Journal of Polonia University*. 2023. Vol. 59. № 4. P. 49–57. URL: <https://doi.org/10.23856/5907> (дата звернення : 21.09.2024).
10. Bobro N. Conditions for enhancing student's information and intellectual activity in the digital environment. *Theoretical and empirical scientific research: concept and trends: VII International Scientific and Practical Conference* (August 16, 2024) (pp. 233–237). Oxford. URL: <https://doi.org/10.36074/logos-16.08.2024.045> (дата звернення : 21.09.2024).
11. Москалюк М., Москалюк Н. Підвищення мотивації студентів в умовах дистанційного навчання під час військових дій. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету*. 2022. № 60. С. 118–127. URL: <http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/article/view/663> (дата звернення : 21.09.2024).
12. Bobro N. Трансформація навчальної мотивації в умовах діджиталізації освіти. *Академічні візії*. 2024. № 34. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/1282> (дата звернення : 21.09.2024).
13. Momot O., Diachenko-Bohun M., Hrytsai N., Grygus I., Stankiewicz B., Skaliy A. et al. Creation of a Healthcare Environment at a Higher Educational Institution. *Journal of Physical Education and Sport*. 2020. № 20 (Supplement issue 2). P. 975–981. DOI: 10.7752/jpes.2020.s2138

14. Kotsur N., Tovkun L. Formation of the psychological safety of the educational environment in the conditions of the russian-Ukrainian war. *European humanities studies: state and society*. 2023. № 1. С. 56–73. URL: <https://doi.org/10.38014/ehs-ss.2023.1.04> (дата звернення : 21.09.2024).

15. Antoniuk V. P. Perspective Chapter: The War as a Factor of Upheavals and Transformations in Higher Education—Experience of Ukraine. In *Higher Education-Reflections From the Field*. 2023. Vol. 1. URL: <https://doi.org/10.5772/intechopen.109688> (дата звернення : 21.09.2024).